

ДЕКЛАСИФИЦИРАН

07.03.2006 г.
(ДАТА НА ДЕКЛАСИФИЦИРАНЕ)

..... (ОСНОВАНИЕ ЗА ДЕКЛАСИФИЦИРАНЕ).....
 з.л. 501275 / 05 0033КК
 г. ИЩМ. И. Саволев
 (ПОДПИС).....

Строго секретно!

екз. № 1

МРР-..... ТРЕТИ-ДС
 Дх. № 336 10.4.10 г.

ИСТОРИЧЕСКА СПРАВКА

на фонд № 13 - бивше управление III ДС/борба с
 вътрешната контрареволуция / от 9.IX.1944 г.
 до 1963 г.

- Отделение "А" / 1944 -1947г./
- Отдел I при ДДС / 1947-1952г./
- Управление III ДС/1952-1961г./
- / Отдел XII ДС- 1950-1952г./
- / Отдел XIII ДС-1951-1952г./
- / Управление IV ДС-1952-1954г./
- / Управление VI ДС-1951-1954г./
- Отдел III ДС- Икономически/1961-1963г./

В създадения отдел ДС към Дирекция на Народната милиция е и отделение "А" - с основна задача да води борба против вътрешната контрареволуция. Тази борба в началото се е изразявала в разкриването, проследяването, арестуването, разследването и предаването на вражеските елементи на Народния съд. Същите са били предимно из средите на бившите фашистки полицаи, жандармеристи, офицери, фашистките народни представители и др. С тази задача главно се занимавали централните групи/централни, защото се намирали в сградата на ДНМ и работели по определени линии/. Освен това имало и няколко външни групи със задача да осигуряват политическа информация за отношението на населението към вътрешните и международни събития/външни групи, защото се намирали вън от сградата на ДНМ и една група обслужвала няколко административни района/.

Тази структура на отделение "А" продължава и през 1945г. Като вече централните групи имат по-голяма целенасоченост. Има групи: за борба против анархисти и троцкисти, прав. духовенство и

фашистки организации; група за БЗНС, група транспорт и др. Запазват се и външните групи.

В края на 1945 г. става реорганизация. Заделят се специално опер. работници за проучване и проследяване и се създава отделение "Е" към отдел ДС.

През 1946 г. структурни промени не стават, с тази разлика, че групите работещи по линии полагат още повече усилия да създават агентура из средата на разработваните лица, а външните групи все още главно си служат с информатори и резиденти изхождащи из средата на БКП и РМС.

През 1947г. става реорганизация. На базата на отделение "А" при отдел ДС, се създава отдел I ДС при Дирекция на Държавна сигурност/ДСС/ - за борба с контрареволуцията /заповед № 489-П от 23.V.1947г./ и придобива следната структура: отделение "А" със 7 групи които имат за задача да водят борба с контрареволуционните елементи из средата на партиите влизачи в Отечествения фронт /с изключение на БКП/ и опозиционните партии - БЗНС/Н.Петков/ и РСДП/о/; отделение "Б" с 5 групи със задача да води борба с разтурените фашистки организации, бивши полицаи, офицери, троцкисти, анархисти и др.; отделение "В" с 8 групи със задача да води борба с контрареволуционните елементи из средите на младежта, интелигенцията, духовенството, държ.апарат и др.

Наред с тези 3 основни отделения към отдела, е създадена служба производство със задача да обслужва промишлените предприятия и др. Служба 6 да обслужва НМ и Тил, група транспорт да обслужва главно градския и ж.п. транспорт, като през годината прераства в служба транспорт при отделение "Б". Служба производство преминава към отделение "Б" на отдел I ДС.

В основни линии структурата на отдела се запазва и през 1948г., като стават някои размествания на групи от едно отделение в друго.

През годината на базата на служба транспорт при отделение "Б" се създава отделение "Г" транспорт.

През 1948 и 1949 г. не стават основни структурни изменения.

На базата на отделение "Б" и отделение "Г" се създава отдел IV ДС за обслужване на народното стопанство, строителство, транспорт и др.

През 1950 г. месец септември става реорганизация при която основна структурна единица е отделението, като към него продължава да има отделни групи. Отдел I ДС получава следната структура:

ДС - отдел I ДС

Ръководство

Отделение - БЗНС/ОФ/ и БЗНС/Н.Петков/

Отделение - селячество

Отделение - малцинства

Отделение - издирване авторите и разпространителите на анонимни документи

Отделение - държ.апарат и стопански слоеве

Отделение - интелигенция и младежи

Отделение - католичество и правосл.духовенство

Отделение - троцкисти, анархисти, тр.костовци, соц. демократи и буржоазни партии

Отделение - бивши хора и фашистки организации

През 1951 г. структурата на отдела се запазва почти същата с изключение, че през 1951 г. към отдела се създават: отделение следствено и отделение отчетност, информация и деловодство.

През 1952 г. става реорганизация. Със заповед № 89 от 19.IV.1952г. на базата на отдел I ДС, става управление III ДС- за борба с контрареволуцията, като приема и част от работата на отдел XII ДС по бандитизма и на отдел XIII ДС за обслужване на затвори и общежития.

Със заповед № 920-II от 22.IV.1950 г. се създава самостоятелен отдел XII ДС за борба с бандитизма. Същият отдел се е състоял от 3 отделения и 1 група. Отделение I-во е водило на контрол всички разработки по линия на бандитизма и терор в страната. Отделение II-ро е било бойно оперативно, като е водело всички разработки на действащите в страната активни бандитски групи, създава агентура, изпраща такава зад граница, ръководи реализациите на бандитски групи или отделни бандити. Отделение III-то се занимавало с издирването и залавянето на всички опасни политически престъпници минали в нелегалност с неустановено местонахождение и пр. Група информация към отдела е имала за

задача да води оперативната отчетност на отдела. При окръжните управления на ДС тези задачи са се изпълнявали от специално създадените групи за борба с бандитизма /ББ/.

Отделът е бил създаден на базата на съществуващите при отдел I ДС от 1947г. насам групи по водене борба с политическия бандитизъм.

Отдел XII ДС е просъществувал като самостоятелен отдел до 1952г. Със заповед № 89 от 19.IV.1952г. отдел XII се предава към управление III ДС с тази част от своята дейност свързана с вътрешния бандитизъм, а останалата отива при управление II ДС.

Съгласно утвърдения щат за 1951г./6.II.1951г./, към ДС се създава самостоятелен отдел XIII ДС за обслужване на затворите и общежитията. Преди създаването на отдела е имало служба въдворяване и затвори/ВЗ/. За пръв път такава е създадена през 1947г. към отдел IV ДС – за следствие, радиоразузнаване и специално снабдяване. По-късно същата преминава към отдел I ДС, като през 1950г. става самостоятелна служба към ДДС.

При станалата реорганизация/1952г./ отдела преминава към управление III ДС.

Управлението получава следната структура:

Ръководство

Отделение "Канцелария и отчетност"

Отдел I-ви

Отделение I – БЗНС/Н.Петков/ и кулаци

Отделение II– троцкисти, анархисти, тр.костовци и др.

Отделение III– царски офицери, фашистки организации,
бивши полицаи и бивши хора

Отделение IV– БЗНС и буржоазни партии

Отдел II-ри

Отделение I – централен терор

Отделение II – издирване на държавни престъпници

Отделение III– борба с бандитизма

Отдел III-ти

Отделение I – интелигенция и младежи

Отделение II – държавен апарат

Отделение III– духовенство и секти

Отделение IV – национални малцинства

Отделение V - издирване автори и разпространители на анонимки

Отдел IV-ти

Отделение I - политически престъпници в страната

Отделение II - криминални затворници в страната

Отделение III- ТВО - Белене

Обслужване на затворите: София, Коларовград, Димитрово, /Перник/, Стара Загора, Сливен, Плевен, Ловеч, Пловдив, Пазарджик, Хасково, Кърджали, Димитровград, Видин, Лом, Бургас, Русе, Разград, Силистра, Сталин/Варна/, В.Търново, Благоевград, Г.Делчев и Кюстендил.

Отделение следствено

Същата структура на управлението се запазва през 1953г. и до втората половина на 1954 г.

Със заповед № 1880 от 7.VIII.1954 г. става обединяване към управление III ДС, на управление IV ДС, за работа по икономиката на страната и управление VI ДС, за работа по транспорта и съобщенията в страната.

Управление IV ДС - икономическо е създадено съгласно решение на ПБ на ЦК на БКП, протокол № 13 от 17.I.1952г. под наименование управление V ДС - стопанско. Същото е имало за задача да обслужва промишлеността, селското стопанство, финансите, търговията, електрификацията и други стопански обекти. Съгласно заповед № 89 от 19.IV.1952г. то взема номерацията управление IV ДС икономическо. Управление икономическо е създадено на базата на обединяване на дейността на самостоятелните отдели: III ДС, обслужващ селското и горско стопанство и IV ДС, обслужващ народното стопанство, строителство, транспорта, съобщенията и др.

От своя страна IV отдел ДС е създаден през 1949 г. /22.II.1949г./, като дотогавашните отделения "Б" и "Г" при отдел I ДС се разширяват и обособяват като самостоятелен отдел.

През 1950г./15.XI.1950г./ отдел III ДС се създава на базата на служба "С", която дотогава е била към отдел IV ДС и е обслужвала селското и горско стопанство.

Линиите които се обслужват от отдел III ДС и отдел IV ДС, водят своето начало от отделение "А" при отдел ДС. В 1946 г. към отделението има служба производство. Същата през 1947 г. преминава към отделение "Б" на отдел I ДС, това продължава и през 1948 г. до създаването на отдел IV ДС през 1949г.

По линия на селското стопанство, през 1947г. към отделение "В" на I отдел ДС имаме група селячество, през 1948г. също и през 1949г. преминава като служба "С" към отдел IV ДС.

Управление VI ДС за обслужване на транспорта е образувано през 1951г. под номерация управление IV ДС. Същото е създадено на базата на отделение "Г" - транспорт при отдел IV ДС. Обслужването на транспорта от органите на ДС започва от 1946г. от група транспорт при отделение "А" на отдел ДС. През 1947 г. става служба транспорт при отделение "Б" на отдел I ДС. През 1948г. службата е прераствала в отделение "Г" - транспорт при отдел I ДС. През 1949г. отделение "Г" транспорт преминава към създадения отдел IV ДС за обслужване на народното стопанство, строителството, транспорта и съобщенията и др. Тази организация се запазила през 1950г. и продължила до 1951г., когато се създава управление IV-ДС по транспорта и съобщенията. Със заповед № 89 от 19.IV.1952г. стават структурни изменения по ДС и управление IV ДС става управление VI ДС по транспорта. През 1953 г. пощите и други техни поделения преминават за обслужване към управление III ДС. Останалите обекти са се обслужвали от управление VI ДС до обединяването му с управление III ДС/1954г./

Управление III ДС след обединението става с 6 отдела и самостоятелни отделения по държавна тайна и секретариат.

През периода 1955-1959г. управлението е имало по 5 отдела. През това време структурните изменения са били несъществени. В повечето случаи те са се изразявали в преместване на едно отделение в друг отдел или обединяване на някои отделения. Това се е правело в зависимост от ставалите политически и икономически изменения в страната.

През 1960г. става частична реорганизация, която се отразява и на структурата на управлението. Със заповед № 1240 от 9.VIII.1960г. отделение III-то от отдел I на управлението - издирване на нелегални и борба с терора и измяна на Родината, преминава към управление II ДС. Със заповед № 1580 от 29.10.1960г.

част от самостоятелния отдел по проучване и външно наблюдение се придава към управление III ДС и с това броя на отделите се увеличава на 6. Същата структура на управлението се запазва и през 1961г. до месец октомври.

Съгласно утвърдения щат от 6.X.1961г. управление III ДС, става отдел III ДС – икономически, с основна задача да води борба с контрареволуционните елементи из средата на бившите царски офицери, полицаи, бившите буржоазни и фашистки деятели, бившата земеделска опозиция. Да обслужва промишлеността, електрификацията, строителство, селско стопанство, търговията, кредита, да издирва авторите и разпространителите на анонимни документи и др. Отделът получава следната структура:

Отдел III ДС – икономически

Отделение – секретариат

Отделение I – контрареволуционни елементи в страната, бивши царски офицери, бивши полицаи, бивши буржоазни и фашистки деятели, бивша земеделска опозиция

Отделение II – лека и тежка промишленост, проектантски организации, електрификация, мини и георазведка

Отделение III – строителство, селско стопанство, търговия и кредит

Отделение IV – издирване авторите и разпространителите на анонимни документи

Всички останали отдели и отделения работещи по различните линии, които дотогава са били при управление III ДС, преминават към управление II ДС – контраразузнаване.

Отделът провежда своята дейност до началото на 1963г., когато със заповед № I-62 от 7.I.1963г. отдел III ДС – икономически се включва в състава на управление II ДС.

Към фонда на бивше управление III ДС са включени архивните материали на отделение "А" при отдел ДС, на отдел I ДС, на управление III ДС, на отдел III ДС – икономически, на отдел XIII ДС, по обслужване на затворите и общежитията, на управление IV ДС – икономическо, на управление VI ДС – по транспорта и съобщенията.

Архивните материали обхващат периода от 9.IX.1944 г. до 1963 г.

Архивните материали по линия на политическия бандитизъм са включени във фонд № 2 на управление II ДС.

Състоянието на архивните материали не е добро, което се дължи на недобрата организация в деловодствата. Нямало е изисквания и навици документалните материали да се подреждат и съхраняват съгласно изискванията на теорията и практиката на архивното дело. Поради тази причина, много от материалите липсват особено за първите години след 9.IX.1944 г.

Отпеч. в 3 екз.

№ 1-3 към ДФ

Изп: Русчев

Нап: Онова

30.XI.1965г.

СЪСТАВИЛ:

Н-К ОТДЕЛЕНИЕ

ПОДПОЛКОВНИК:

